

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۱۱/۰۴

حامد فارانی

قلمروی اسلام از نگاه اندیشمندان غربی (5)

افریقای شمالی

بخش اول

از قرن دوم هجری تا قرن سیزدهم

مطابق قرن هشتم تا قرن نوزدهم میلادی

باریکه زمین مسکونی که بین صحرای کبیرا فریقا و دریای مدیترانه واقعست همه وقت محل ظهور فرق مذهبی بوده و سکنه ان یعنی برابره که مردمی زود باورو دستخوش توهماتند همیشه در قبول عموم آراء اهل بدعت و فرق مذهبی اسلامی استعدادی خاص داشته اند و هرکس که بدعوی نبوت برخاسته و از اهل وطن خود اقبالی ندیده همین که بمیان برابره آمده بخوشی پذیرفته شده و بزودی اتباع بسیار پیدا کرده است.

دوری این قسمت از مرکز خلافت و طبیعت جنگجوی مردم نیز خلفای عباسی را نسبت باین ناحیه از ممالک اسلامی که چندان در نظر ایشان مهم جلوه نمیکرده و حفظ ان نیز مستلزم زحمت بسیار بوده بی توجه کرده و همین امر سبب بسط قدرت بعضی از فرق عجیب اسلامی مثل المرابطین و الموحدین در قسمت و تاسیس سلسله های علوی مانند ادارسه و فاطمیین شده و حتی در زمان ماشیخ سنوسی در این بدعوت نبوت قیام نموده است.

افریقا شمالی را مسلمین بزحمت بسیار ما بین سنوات 26 و 81 هجری مطابق 647 – 700 میلادی فتح کردند و سرداران خلیفه با اقتداری کم و بیش آنجا را اداره مینمودند. تا مدتی که یزید بن حاتم حاکم عباسی قیروان حیات داشت. طغیان برابره و خیال افتراق ایشان از سایر مسلمین پیشرفت نکرد.

ولی پس از فوت یزید در سال 170 هجری مطابق 787 میلادی افریقای شمالی معروض هرج و مرج شد و سلسله های محلی چندی تاسیس یافت که بتدریج استقلال بهم رساندند و از تاریخ 184 هجری مطابق 800 میلادی به بعد دیگر نفوذ خلفای عباسی از ممالک واقعه در مغرب مصر بکلی زائل گردید.

ادراسه

مراکش

از 172 تا 375 هجری

مطابق 788 تا 985 میلادی

در سال 168 هجری مطابق 785 میلادی جماعتی از طرفداران آل علی در مدینه قیام کردند و در میان ایشان کسی بود بنام ادریس بن عبدالله بن حسن بن حسن بن علی ابی طالب. چون عمال خلفا شورش را خوابانند.

ادریس بمصر فرار کرده از آنجا بمراکش آمده و در ناحیه سبته سلسله ای علوی تاسیس کرد. مسکوکاتی که از او باقیست در بلاد تدغه و وليله ضرب شده و قلمرو حکومتی ادراسه مقارن سال 246 هجری مطابق 860 بمنتهی بسط خود رسیده است و انقراض ان در سال 375 هجری 985 میلادی صورت گرفته.

ابن خلدون که تاریخ این سلسله را نوشته بعضی از سنوات را بدست نداده است.

ادریس اول سال 172 هجری مطابق 788 میلادی

ادریس ثانی بن ادریس اول سال 177 هجری مطابق 793 میلادی

د پانو شمیره: له 1 تر 3

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرو مخکې په خیر و لولئ

محمد بن ادريس ثانی سال 213 مطابق 828 میلادی
علی اول بن محمد سال 221 هجری مطابق 836 میلادی
یحیی بن محمد سال 234 هجری مطابق 849 میلادی

یحیی ثانی بن یحیی اول.....

علی ثانی بن عمر بن ادريس ثانی.....

یحیی ثالث بن قاسم بن ادريس ثانی.....

یحیی رابع بن ادريس بن عمر سال 292 هجری مطابق 904 میلادی

حسن سال 310 هجری مطابق 922 میلادی

در تونس و غیره

از 184 تا 296 هجری

مطابق 800 تا 909 میلادی

ابراهیم بن الاغلب در ایام هرج و مرجیکه متعاقب فوت یزید حکمران کل فریقیه (تونس) در سال 170 هجری مطابق 1787 میلادی پیش آمد از جانب خلیفه عباسی حکمران زاب بود.

هارون الرشید در سال 184 هجری مطابق 800 میلادی او را بحکومت افریقیه فرستاد و قرار شد که او در سمت مغرب مزاحم امرای ادريسی نشود.

ابراهیم بن الاغلب بزودی عملاً مستقل شد ولی فرزندان او برای رعایت احترام مقام روحانی خلیفه نام او را در سکه های خود حفظ میکردند.

امرای اغلیب علاوه بر آنکه در اراضی ساحلی افریقا باقتدار و عدالت حکومت میکردند جهازاتی نیز جهت خود در دریای مدیترانه فراهم ساختند و بدستگیری آنها متعرض سواحل ایتالیا و فرانسه و جزایر قرصره و سردانیه گردیدند و جزیره صقلیه را در فاصله بین سنوات 212 تا 262 هجری تا 827 تا 878 میلادی مسخر خود ساختند و این جزیره تا زمان فتح آن بدست نورمان ها مسلمین باقی بود

در ایام منتهی اقتدار امرای اغلیب در افریقا مسلمین در دریای مدیترانه استیلای کلی داشتند و راهزنان بحری ایشان سراسر آبهای آنرا میدان دستبرد خود قرار داده بودند و علاوه بر جزیره صقلیه جزایر مالطه (مالت) و سردانیه (ساردنی) را نیز گرفتند و حتی بحوالی شهر رم نیز دست اندازی کردند.

در آخر کار بعلت بی کفایتی امرای آخری این سلسله و نفوذ افکار تفرقه انگیز ادريسی در میان رعایای ایشان راه برای پیشرفت کار فاطمیون صاف شد و بالاخره هم خلفای فاطمی این سلسله را در سال 296 هجری مطابق 909 میلادی برانداختند.

ابراهیم اول سال 183 هجری مطابق 800 میلادی

عبدالله اول سال 196 هجری مطابق 811 میلادی

زیاده الله اول سال 201 هجری مطابق 816 میلادی

ابو عقال الاغلب سال 223 هجری مطابق 837 میلادی

محمد اول سال 226 هجری مطابق 840 میلادی

احمد سال 242 هجری مطابق 856 میلادی

زیاده الله ثانی سال 249 هجری مطابق 863 میلادی

محمد ثانی سال 250 هجری مطابق 864 میلادی

ابراهیم ثانی سال 261 هجری مطابق 874 میلادی

عبدالله ثانی سال 289 هجری مطابق 902 میلادی

زیاده الله ثالث سال 289 - 296 هجری مطابق 903 - 909 میلادی

انقراض این سلسله بدست فاطمیون انجام گرفت.

مقام امرای اغلیب را در افریقیه خلفای فاطمیون گرفتند. دولت فاطمی در دوره جمیع سواحل شمالی افریقا را از مصر تا محیط اطلس شامل میشد و دو جزیره صقلیه و سردانیه نیز ضمیمه این ممالک بوده لیکن این دولت وسیع بزودی سلسله های چند تجزیه یافت و یکی از علل عمده این پیش آمد انتقال پایتخت ایشان بود از افریقیه بقاهره در سال 362 هجری مطابق 972 میلادی و همین مسله ولایات غربی راز تخت نظارت ایشان بیرون برود.

حکمران فاطمی افریقیه یعنی یوسف بلکین رئیس برابره صنها جه خود را مستقل اعلان کرد و سلسله بنی زبیری را تشکیل داد.

همان اوقات سلسله بنی حماد در شهر بجایه از بلاد الجزایر نیز تاسیس گردید و امرای این سلسله اخیر حوزه اقتدار بنی زبیر را بهمان تونس محدود کردند و نگذاشتند که ایشان از آن حد تجاوز کنند.

در مغرب الاقصی یعنی مراکش قبایل دیگری از برابره و مکاسه و مغروه در جای ادارسه علم استقلال برافروشتند ولی بتاسیس سلسله های مهمی توفیق نیافتند و مرابطین ایشان را از میان بردند حتی بر قسمتی از متصرفات بنی حماد

در الجزایر نیز دست یافتند لیکن تصرف مراکز سلطنتی بنی حماد و بنی زیری و انقراض آن سلسله ها بدست الموحدین صورت گرفت.

بنی زیری

تونس

از 362 تا 543 هجری

مطابق 973 تا 1148 میلادی

یوسف بلکین بن زیری سال 362 هجری مطابق 972 میلادی

منصور بن یوسف سال 373 هجری مطابق 983 میلادی

بادیس بن منصور سال 386 هجری مطابق 996 میلادی

المعز بن بادیس سال 406 هجری مطابق 1015 میلادی

تمیم بن المعز سال 453 هجری مطابق 1061 میلادی

یحیی بن تمیم سال 501 هجری مطابق 1107 میلادی

علی بن یحیی سال 509 هجری مطابق 1115 میلادی

الحسن بن علی سال 543 – 515 هجری مطابق 1121 - 1148 میلادی

این سلسله بدست رجار بادشاه صقلیه و امرای موحدی برافتادند.

بنی حماد

در الجزایر

از 438 تا 547 هجری

مطابق 1007 – 1152

حماد سال 398 هجری مطابق - 1007 میلادی

القائد بن حماد سال 419 هجری مطابق 1028 میلادی

محسن بن القائد 446 هجری مطابق 1054 میلادی

بلکین بن محمد بن حماد سال 447 هجری مطابق 1055 میلادی

الناصر بن علناس بن محمد سال 454 هجری مطابق 1062 میلادی

المنصور بن الناصر سال 481 هجری مطابق 1088 میلادی

بادیس سال 498 هجری مطابق 1104 میلادی

العزیز سال 500 هجری مطابق 1106 میلادی

یحیی بن العزیز 547 هجری مطابق 1152 میلادی

انقراض این سلسله بدست الموحدین صورت گرفت.